

Výzkumný ústav živočišné výroby, v.v.i.

SMĚRNICE č. S-4/2022

Předmět: VNITŘNÍ OZNAMOVACÍ SYSTÉM

Účinnost: 31. 3. 2022

Předložil:

JUDr. Jiří Šerák

Schválil:

Doc. Ing. Petr Homolka, CSc., Ph.D.

Rozdělovník:

1. Ředitel
2. Náместek ředitele pro výzkum
3. Náместek ředitele pro účelovou činnost
4. Náместek ředitele pro ekonomiku
5. vědecký sekretář
6. interní audit a kontrola

V souvislosti s přijetím směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) ze dne 23. října 2019 o ochraně osob, které oznamují porušení práva Unie vzniká povinnost zřídit tzv. **vnitřní oznamovací systém** pro přijímání, evidenci a vyřizování oznámení o protiprávním jednání.

Vnitřní oznamovací systém (VOS)

1. Pojem a význam VOS

Vnitřní oznamovací systém je soubor postupů a pravidel stanovených pro podání oznámení, který splňuje podmínky stanovené zákonem a umožňuje oznamovateli (whistleblower) podat oznámení o protiprávním jednání přímo v rámci instituce a jeho zavedení povede k utajení totožnosti oznamující osoby a třetích osob a ochraně informací uvedených v oznámení. Informace o fungování oznamovacích systémů musí být zpřístupněny způsobem umožňující dálkový přístup (např. na intranetu).

Představuje takové interní prostředí, které umožňuje posuzovat důvodnost oznámení a přijmout další následná opatření. *Smyslem ochrany* oznamovatelů je vytvořit takové prostředí, ve kterém se oznamovatelé nebudou muset obávat žádných sankcí pro případ, že protiprávní jednání oznámí.

2. Příslušná osoba

Základem VOS je příslušná osoba, která přijímá a zkoumá oznámení a případně navrhuje povinnému subjektu (ředitel instituce) opatření k nápravě zjištěného protiprávního stavu.

➤ stanovené podmínky v rámci výkonu činnosti příslušné osoby:

- povinný subjekt ani nikdo jiný nesmí zasahovat do řádného výkonu činnosti příslušné osoby a nesmí ohrožovat ani její nestrannost,
- obsah činnosti příslušné osoby je stanoven smluvně (řádné fungování VOS je odpovědností povinného subjektu),
- je oprávněna posuzovat důvodnost a pravdivost přijatých oznámení a budou zavazovat jiné zaměstnance instituce (obecná povinnost součinnosti, povinnost poskytnout vysvětlení, povinnost na vyžádání vydat listinu nebo jinou věc důležitou pro posouzení, povinnost umožnit vstup do kanceláře nebo jiných prostor apod.).

Ve VÚŽV, v.v.i. byla určena příslušnou osobou : doc. Ing. Ivana Knížková, CSc.

Telefonní číslo: 267009572

Email: knizkova.ivana@vuzv.cz

3. Příjem oznámení a naložení s oznámením

Přijetí oznámení od oznamovatele protiprávního jednání je v rámci VOS svěřeno **výlučně příslušné osobě**, a to:

- Písemně – elektronicky i v listinné podobě. Písemně činěné oznámení je třeba adresovat výslovně do rukou pověřené osoby. V takovém případě jej smí otevřít pouze pověřená osoba.
- ústně – osobně i telefonicky. Ústně činěné oznámení je podáváno pověřené osobě do protokolu. Z takového oznámení může být se souhlasem osoby, která oznámení podává činěn zvukový nebo zvukově obrazový záznam.

Oznámení musí příslušná osoba přijmout a má povinnost oznamovatele vyrozumět do 7 dnů o přijetí oznámení a do 3 měsíců o způsobu jeho vyřízení.

Veškeré informace o učiněných podáních vede pověřená osoba samostatně a nikomu je nepředkládá. Pověřená osoba není oprávněna sdělit totožnost osoby podatele nikomu ani zaměstnavateli.

Požádá-li o přijetí oznámení oznamovatel, je pověřená osoba povinna oznámení přijmout osobně v přiměřené lhůtě, nejdéle však do 30 dnů.

4. Evidence a uchování oznámení

- Oznámení je potřeba uchovávat tak, aby nebyla ohrožena totožnost oznamovatele a dalších osob a důvěrnost informací uvedených v oznámení.
- Oznámení je potřeba uchovávat jen po dobu, která je nezbytná k naplnění účelů Směrnice, tedy zejména k ochraně oznamovatele před odvetnými opatřeními a pro případ dalšího šetření příslušnými orgány veřejné moci. Předpokládaná doba uchování je *pět let*.
- Je-li oznámení učiněno ústně na základě osobního nebo telefonického rozhovoru, je příslušná osoba povinna pořídit zvukovou nahrávku oznámení nebo jeho přepis. Nevysloví-li oznamovatel s pořízením nahrávky souhlas, nesmí ji příslušná osoba pořídit. V takovém případě se o podaném oznámení sepíše pouze písemný záznam, který by co do obsahu měl odpovídat protokolu podle § 18 odst. 2 správního řádu (protokol obsahuje zejména místo, čas a označení úkonů, které jsou předmětem zápisu, údaje umožňující identifikaci přítomných osob, vylíčení průběhu předmětných úkonů, jméno, příjmení a funkci úřední osoby, která úkony provedla). V případě pořízení přepisu oznámení i v případě sepsání záznamu o oznámení se oznamovateli umožní, aby se k těmto vyjádřil. Jeho vyjádření se k přepisu či záznamu přiloží.

5. Oznamovatel

je fyzická osoba, která se v souvislosti s prací nebo jinou obdobnou činností dozvěděla o protiprávním jednání, které porušuje právní předpis spadající do jedné z oblastí vymezených Směrnicí a tuto skutečnost oznámila.

- Směrnice poskytuje ochranu všem kategoriím „pracovníků“, včetně osob samostatně výdělečně činných, dobrovolníků, stážistů, uchazečů o zaměstnání a dalších osob, které se pohybují v pracovním prostředí konkrétního zaměstnavatele.
- Prací nebo jinou obdobnou činností se tak rozumí:
 - zaměstnání,
 - služba,

- samostatná výdělečná činnost,
 - výkon práv spojených s účastí v právnické osobě,
 - výkon funkce „voleného orgánu“,
 - dobrovolnická činnost,
 - odborná praxe, stáž,
 - výkon práv a povinností vyplývajících ze smlouvy, jejímž předmětem je poskytování dodávek, služeb, stavebních prací nebo jiného obdobného plnění.
- Ostatní oznamovatelé nebudou používat ochrany dle směrnice.

6. Oblasti, kterých se musí oznamované protiprávní jednání týkat

V režimu platné Směrnice bude možné pouze oznamovat taková protiprávní jednání, která do uvedených oblastí spadají.

- zadávání veřejných zakázek,
- finanční služby, produkty a trhy,
- bezpečnost a soulad výrobků s předpisy,
- bezpečnost dopravy,
- ochrana životního prostředí,
- radiační ochrana a jaderná bezpečnost,
- bezpečnost potravin a krmiv, zdraví a dobré životní podmínky zvířat,
- veřejné zdraví,
- ochrana spotřebitele,
- ochrana soukromí a osobních údajů a bezpečnost sítí a informačních systémů.

7. Výjimky z možnosti oznamovat

- Informace, které by mohly bezprostředně ohrozit podstatný bezpečnostní zájem ČR a informace o činnosti zpravodajských služeb.
- Skutečnosti, na které se vztahuje povinnost zachovávat ochranu utajovaných informací, informací, jejichž vyžádání by zjevně mohlo ohrozit probíhající trestní řízení.
- Oznamovatel nesmí porušit povinnost mlčenlivosti při výkonu notáře a dalších činností v této oblasti.

Oznamovateli, který poruší důvěrnost uvedených informací nebo uvedené povinnosti mlčenlivosti, *nenáleží ochrana*.

8. Ochrana oznamovatelů a dalších osob

Hlavním cílem ochrany oznamovatelů je umožnit odhalovat protiprávní jednání odehrávající se na pracovišti nebo při výkonu pracovní (či jiné obdobné) činnosti, o kterých zaměstnanci a osoby v podobném postavení za normálních okolností zaměstnavatele nebo příslušné orgány neinformují, a to ze strachu ze ztráty zaměstnání či jiného postihu. Může se však jednat i o oznámení jiného protiprávního jednání, které s činností zaměstnavatele nesouvisí, nicméně oznamovatel se o něm dozvěděl v souvislosti s prací.

- Oznamovatelé mají nárok na ochranu pokud:

- měli oprávněné důvody se domnívat, že oznámené informace o porušení byly v době oznámení pravdivé a že tyto informace spadaly do oblasti působnosti Směrnice,
- podali v souladu se Směrnicí oznámení prostřednictvím VOS, nebo učinili uveřejnění, případně oznámení podali přímo jiným příslušným orgánům veřejné moci.

➤ Za hlavní ochranné opatření lze považovat:

- zákaz uplatnění odvetného opatření vůči oznamovateli a dalším fyzickým osobám i právnickým osobám (např. kolegům, pomocníkům oznamovatele, osobám oznamovateli blízkým, právnickým osobám, jejichž společníkem je oznamovatel atd.).
Tento zákaz dopadá předně na *zaměstnavatele, ale také na další osoby pohybující se v pracovním prostředí.*
- *Odvetným opatřením* se rozumí jakékoli přímé či nepřímé jednání nebo opomenutí, k němuž dochází v pracovním kontextu, je vyvolané interním či externím oznámením nebo uveřejněním a které oznamující osobě působí nebo může způsobit neoprávněnou újmu.

Takovým odvetným opatřením může být zejména:

- zproštění výkonu státní služby, zařazení mimo výkon státní služby nebo skončení služebního poměru,
 - rozvázání pracovního poměru nebo neprodloužení pracovního poměru na dobu určitou,
 - zrušení právního vztahu založeného dohodou a o provedení práce nebo dohodou o pracovní činnosti,
 - odvolání z místa vedoucího zaměstnance nebo ze služebního místa představeného,
 - uložení kárného opatření nebo kázeňského trestu,
 - snížení mzdy, platu nebo odměny nebo nepřiznání osobního příplatku,
 - diskriminace,
 - přeložení nebo převedení na jinou práci nebo na jiné služební místo,
 - služební hodnocení nebo pracovní posudek,
 - ostrakizace (vyloučení z kolektivu),
 - neumožnění odborného rozvoje,
 - změna rozvržení pracovní nebo služební doby,
 - vyžadování lékařského posudku nebo pracovnělékařské prohlídky,
 - výpověď nebo odstoupení od smlouvy,
 - zásah do práva na ochranu osobnosti.
- Povinný subjekt (zaměstnavatel) musí zachovávat *důvěrnost*, a to jak ohledně totožnosti oznamovatele a případně dalších dotčených osob, tak i ohledně jakýchkoliv informací uvedených v oznámení.

9. Uveřejnění

- Je jakékoliv zpřístupnění informací uvedených v oznámení veřejnosti tzn. například prostřednictvím sociální sítě, příspěvku v médiích či na internetových stránkách.
- Oznamovatel může oznámení zveřejnit, nastane-li jeden z níže uvedených případů:
 - v návaznosti na podané oznámení *nebylo* ve stanovených lhůtách přijato vhodné opatření,
 - nečinností povinného subjektu, případně příslušné osoby by mohlo dojít k ohrožení významného veřejného zájmu, např. z důvodu nebezpečí z prodlení,
 - není možné bez podstoupení zvýšeného rizika (např. zničení důkazů, maření řádného posouzení oznámení, či postihu oznamovatele) podat oznámení u příslušných orgánů veřejné moci,
 - uveřejnění by mělo být využíváno pouze ve *výjimečných případech*, kdy není možné dosáhnout účelu oznámení využitím standardních kanálů VOS.